

SÜMEG TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR

Kisfaludy Sándor Emlékház

Az Értéktárba delegálta: Oszkai Réka, 2019.

Települési értéként 16/2019. (IV. 3.) STÉBH számmal határozat született róla
2019. április 3-án, mely alkalommal a megyei és nemzeti értéktárba is
felvételét javasolta a Bizottság.

Javaslat a Sümegi Helyi Értéktárba történő felvételhez

I.) A javaslattevő adatai:

1. A javaslatot benyújtó (személy/ intézmény/ szervezet/ vállalkozás) neve:

Famulus Vidékfejlesztési Egyesület

Oszkai Réka elnök és Pál Tímea értéktör

2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó adatai:

Név: Oszkai Réka

Cím: 8330 Sümeg, Lukonich Gábor u. 30.

Tel.: 70/4537904

E-mail: oszkair@gmail.com

II.) A települési érték adatai:

3. A települési érték megnevezése:

Kisfaludy Sándor Emlékház

2. A települési érték kategóriák szerinti besorolása:

Épített környezet

4. A települési érték fellelhetőségének helye:

Címe: 8330 Sümeg, Kisfaludy tér 2.

Műemléki azonosító: 10303

Törzsszám: 5297

Helyrajzi szám: 1427

5. A települési érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása (a sorok bővíthetők)

Az épület

Sümeg legrégebbi terén álló, 17. századi, klasszicista stílusú épület a híres reformkori költő, Kisfaludy Sándor (1772 – 1844.) szülőháza.

Lakóházként szépen illeszkedik a püspöki palota egykori parkjához, a palotához, a ferencesek kolostorához és a mögöttük emelkedő középkori várhoz.

A földszintes, L alaprajzot mutató, kúriászerű ház építtetője a - 17. század végén - a Sándorffy család volt, s a költő apja, Kisfaludy Mihály Sándorffy Juliannával kötött házassága révén került a Kisfaludyak tulajdonába.

Kisfaludy Sándor végleg 1805-ben, a napóleoni háborúkat követően telepedett le ifjú feleségével, Szegedy Rózával ebben a házban, melyet haláláig megtartott.

Mivel leszármazottjai nem voltak, a rokonság a házat a veszprémi püspökségnek adta el: az épület ettől kezdve a mindenkori uradalmi intéző hajlékaként szolgált. 1944-ben azonban - az egyházi birtokok államosításával - ez a ház is a népköztársaság tulajdonba került. 1950 után falai közt előbb egy Kisfaludy Emlékház, majd múzeum, 2011. óta az emlékgűjteménynek is helyet biztosító muzeális kiállítóhelyként működik. Az idő folyamán az épülethez tartozó telket több kisebb parcellára osztották, és az idenyíló lakóházakhoz csatolták. Magát az épületet is többször átalakították: két végéhez újabb

helyiségeket toldottak, tornácának szép boltíves árkádjait befalazták, s az udvar szintjét is megemelték.

Az emlékház működése 2011-2016 időintervallumban kicsit nehézkes volt. Miklósi-Sikes Csaba múzeumigazgató nyugdíjba vonulását követően nem volt igazi gazdája az épületnek, ami meg is látszik a műemléken, mind az épületen mind a kiállításokon egyaránt. 2016-ban struktúraváltást követően az Emlékház tagintézményévé vált a Kisfaludy Művelődési Központnak, Sümeg Város Önkormányzata a fenntartó. Az utóbbi években Sümeg lakossága, újra felfedezte a Kisfaludy Emlékházat. Újra élet költözött az ódon falak közé, éltre kelt az udvar. Óvodások, iskolások, fiatalok, szülők, családok, turisták szívesen betérnek az állandó gyűjteményeket, időszaki kiállításokat, színvonalas programokat megtekinteni, rendezvényeken aktívan részt venni, az Emlékház a város egyik fontos közösségi színterévé vált.

Szakmai és rendezvény- és közösségszervezési tevékenység mellett a város kiemelten fontosnak tartja a Kisfaludy kultusz építését is, melyre 2017-ben is számos kezdeményezés történt. A Petőfi Irodalmi Múzeum, a Magyar Irodalmi Emlékházak Egyesülete, mint szakmai partnerek, felkarolták az Emlékház fejlődését. Nyertes Kubinyi Ágoston pályázat első ütemében a profiltisztítás, kiállítási koncepció kerül kidolgozásra a fenntartható fejlődés érdekében.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett (a sorok bővíthetők)

A Kisfaludy kultusz ápolása, építése, Kisfaludy költészetének, életének népszerűsítése városunk egy célja, így fontos, hogy Kisfaludy Sándor a szülőházával és a hagyatékával bekerülhessen Sümeg települési értékei közé. A műemlékvédelem alatt álló épület helytörténeti és kultúrtörténeti szempontból kiemelkedő jelentőségű a városban. Mementója egy magyar költő életének. A városi gyűjteményeknek is helyt adó muzeális kiállítóhely, az értékes kiállítások sorra megmutatják a múltban kiemelkedő emberek műtárgyait, bemutatják munkásságukat.

Kisfaludy a *Himfy szerelmei* című dalciklusával a magyar irodalmi ízlés jelentős fordulatát vezette be, költészetével előkészítője a magyar romantikának. Személyes fáradozásainak eredménye volt, hogy Kolozsvár előtt és Pest előtt Balatonfüreden felépült és működni kezdett az első magyar kőszínház.

Kisfaludy költészete irodalomtörténeti kuriózum. Ezek az értékek nem merülhetnek feledésbe és a Kisfaludy Emlékház biztosítja, hogy a következő nemzedékek is megtekinthessék.

6. A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (honlapok, kiadványok):

Jelenleg nincs print kiadvány

Könyvek:

- [Keresztury Dezső] Batsányi Kisfaludy Himfyhez elemzés
- A Dárday ház színházműsor
- Ács Anna Kisfaludy Sándorné Szegedy Róza...
- Ágh István Ó Kisfaludy Sándor
- Bánhegyi Jób A magyar irodalom tört.
- Barsi Ernő K.S. dalban, muzsikában
- Batsányi János Kisfaludy Himfyhez
- Beothy Zsolt A magyar nemzeti irodalom...
- Bíró Ferenc Kisfaludy Sándor
- Bodrogh Pál Kisfaludy Sándor
- Bona Judit K.S. könyvtárának olasz...
- Bowring A magyarok költészete
- Csapo Antonin K.S. és Horatius
- Császár Elemér Kisfaludy Sándor könyvtára 1795-ben
- Császár Elemér Kisfaludy Sándor
- Darnay Kálmán Elkésett csók
- Darnay Kálmán Testőrszerelmek
- Darnay László Volt egyszer egy múzeum
- Darnay Sümegi Kalauz
- Fábri Anna Egy másik út Himfy
- Farkas Gyula Kisfaludy
- Fenyő István A kesergő Szerelem
- Fenyő István A nemesi patriotizmus...
- Fenyő István Kisfaludy Sándor

- Földi Pál Kisfaludy Sándor
- Fried István Nem lelődnek neveik...
- Gaál Mózes Kisfaludy Sándor élete és ...
- Gáldi László A himfy_szak
- Gálos Dunántúl a két Kisfaludy költészetében
- Gálos Rezső Illusztrációk a Himfy Szerelmeihez
- Gálos Rezső K.S. és a Nádori udvar
- Garay János Kisfaludy Sándor életrajza
- Göcseji Helikon
- Greguss Ágost K.S.1
- Greguss Ágost K.S.2
- Greguss Ágost K.S.3
- Greguss Ágost K.S.4
- Greguss Ágost K.S.5
- Greguss Ágost K.S.6
- Halasy Nagy József Kisfaludy Sándor
- Hegedűs Géza Kisfaludy Sándor
- Hermann Zoltán 4 tanulmánya
- Hermann Zoltán A drámaíró Kisfaludy Sándor
- Himfy-Album
- Himfys auserlesene Lieb
- Híres szerelmesek Kisfaludy Sándor és Szegedy Róza
- Horváth Cyrill Kisfaludy Sándor
- Horváth János Kisfaludy Sándor

- Magyar Szüretelő ének
- Major Ervin Kisfaludy Sándor és a magyar zenetörténet
- Márai Sándor Kisfaludy Himfy szerelmei
- Márai Sándor Kisfaludy
- Martinák János Kazinczy Ferenc és Kisfaludy Sándor vitájáról
- Merényi Oszkár Kisfaludy
- Miklósi Sikes Csaba K.S. és Erdély
- Miklósi-Sikes Csaba Kisfaludy S. hagyatéka
- Nagy Ivan Kisfaludy család
- Németh G. Béla Két szerelmi versciklus K.S. és Szabó Lőrinc
- Németh István Péter Badacsonyi képeslap
- Pannon Panteon Kisfaludy Sándor
- Pethő Sándor Az utolsó nemesi fölkelés
- Pintér Jenő Kisfaludy Sándor
- Poupé, Edmund Alexander Kisfaludy A Draguignan
- Praznovszky A szikrázásig...
- Praznovszky M dunántúli táj...
- Prónai Antal Kisfaludy Sándor
- Rényi Rezső Petrarca és Kisfaludy Sándor
- Rónay László Kisfaludy Sándor
- Somogyi Ferenc Kisfaludy
- Somogyi Vilmos Kisfaludy_Patak
- Szabó Imre K.S. hamvai fölött
- Szakál László Híres Emberek...

- Illyés Gyula Badacsony és költője
- Illyés Gyula Kisfaludy Sándor
- Jakab Ferenc Kisfaludy Sándorné Szegedy Róza élete
- Jankovich Ferenc A két Kisfaludy
- Joó Tibor Vallomások a magyarságról
- Juhász Géza Kisfaludy Sándor sikere
- K.S.uj magyar eletrajzi lexikon
- Keresztury Dezső A Dárday-ház
- Keresztury Dezső Festetits György és a magyar irodalom
- Kisfaludy Magyar irodalom t. 3.
- Kisfaludy Pallas Lexikon Kisfaludy
- Kisfaludy Sándor A magyar irodalom története
- Kisfaludy Sándor és Szegedy Róza In Híres szerelmesek
- Kisfaludy Sándor Ifjúságot képző ismeretek tára
- Kisfaludy Sándor Irodalmi Kislexikon
- Kisfaludy Sándor Irodalmi lexikon
- Kisfaludy Sándor Magyar irodalmi hagyományok
- Kisfaludy Sándor Napló és Francia fogságom
- Kisfaludy Sándor tanulmányok
- Kisfaludy Sándor...Irodalmunk
- Kisfaludy SándorMagyar katolikus lexikon Kisfaludy
- Kovács Emőke Régi Balaton
- Kovacsoczy Mihály K. Sándor
- Lipták Gábor a Két Kisfaludy

- Szalisznyó Lilla Egy könyvkiadás...
- Szalisznyó Lilla Koszt kifizetve Kisfaludy Sándor...
- Szana Tamás A két Kisfaludy
- Szegedy Róza levelei Kisfaludy S.
- Szigliget válogatás K.S. műveiből
- Szilagyi Marton Kisfaludy Sándor és az 1809
- Szimon Béla K.S. írói köre
- Takáts Gyula Cigány Orpheus
- Takáts Sándor A Mondolat és a Felelet hatása
- Toldy Ferenc A magyar nemzeti irodalom tört.
- Tózsér Péter Az Első Kisfaludy I. Vacsora
- Tózsér Péter Kisfaludy Sándor vallásossága hite
- Tózsér Péter Úticélunk...
- Tózsér Péter Visszatérni Sümegre
- Ujfalvy Sándor K.S. életéhez
- Vachott Sándor Kisfaludy Sándorhoz
- Vajtho László Kisfaludy Sándor
- Varga Kálman A Magyar Királyi Testőröző sereg
- Vas Gereben A Badacsonyi szüret
- Végh Alpár Sándor Se nem elvtárs, se nem csuka
- Veszprém Megye Múzeumai
- Virág Benedek Válasz Kisfaludí...
- Völgyesi Orsolya A gazdálkodó költő
- Vutkovich Sándor Kisfaludy Sándor

-
- Waldapfel József A boldog szerelem...
 - Weöres Sándor Kisfaludy Sándor és Psyché
 - Ágh István Ó Kisfaludy Sándor másolata
 - [Keresztury Dezső] Batsányi Kisfaludy Himfyhez elemzés másolata
 - A Dárday ház színházműsor másolata
 - Ács Anna Kisfaludy Sándorné Szegedy Róza... másolata

Online:

- <http://sumegmk.hu/kisfaludyemlekhaz>
- http://www.museum.hu/muzeum/705/Kisfaludy_Emlekhaz?f
- <http://sumeginfo.hu/hu/latnivalok/kisfaludy-sandor-szulo-haza>
- <http://www.mire.hu/hu/museums/116>
- <https://www.karpatinfo.net/latnivalok/kisfaludy-muzeum-es-emlekhaz-sumeg>
- <https://welovebalaton.hu/latnivalok.kultura/latnivalok/kisfaludy.sandor.emlekhaz>
- <https://kulturpontok.hu/helyszin/kisfaludy-sandor-emlekhaz/>
- <http://www.nyitottbalaton.hu/hu/info/mit-csinaljak/muzeumok-latogathelyek/kisfaludy-sandor-emlekhaz.html>
- https://www.mozaikmuzeumtura.hu/Kisfaludy_Sandor_Emlekhaz
- <https://www.magyarKurir.hu/hirek/-kedves-kisvaroson-at-sumegi-kisfaludy-emlekhazban>

III.) Mellékletek:

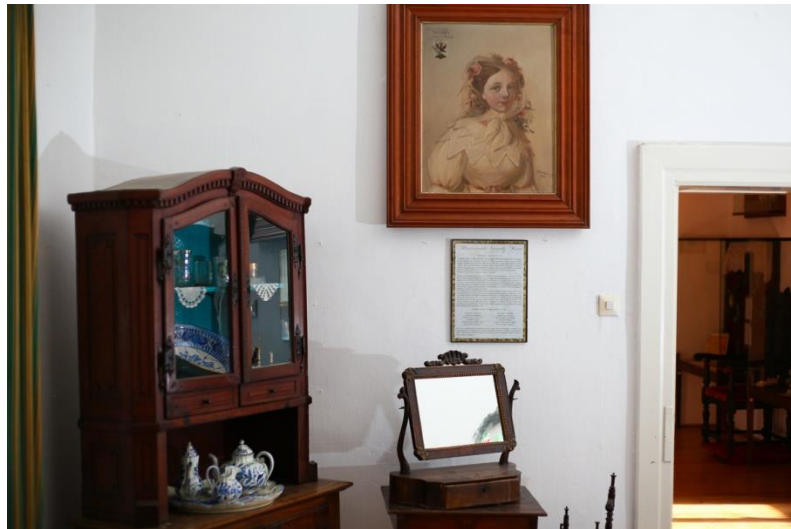
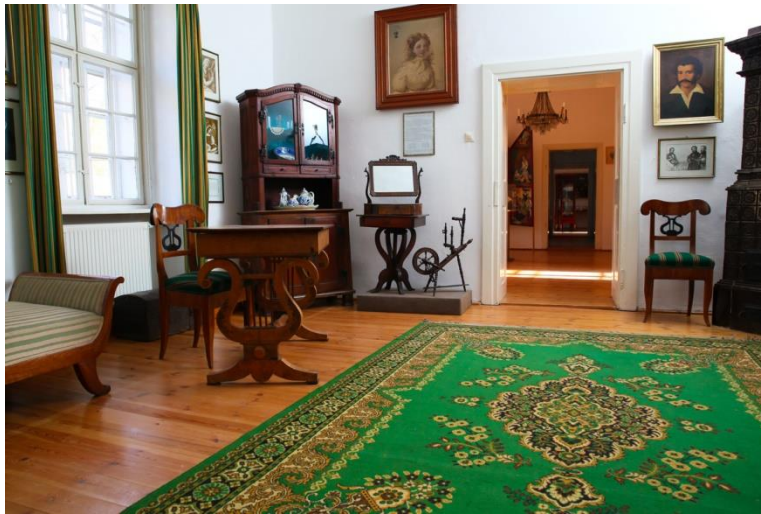
1. A települési érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja (film, videó)
2. Szakmai ajánlás

Kisfilm:

<https://www.youtube.com/watch?v=NGUQFPeEbvI>

Fénykép dokumentáció

2. A javaslatot támogató és ajánlólevelek

(Szakmai) Ajánlások:

- 1) KISFÁRDY SÁNDOR SZÜLŐHÁZA
(8330 SÍMEG, KISFÁRDY T.ÉP. 2.)
Műemlék azonosító: 10303
Törzsszám: 5297; Helyrajzi szám: 1427

A JAVASLATTEVŐK VÁLASZTÁSÁT CSAK TÁMOGATHI TUDOM. A JAVASLATTEVŐK ÉPÜ-
LET MELTÁS A SÍMEG, HÓNY ÉRTÉKTÁRBA,
DE A VEGYPRÉM MEGYEI ÉRTÉKTÁRBA
TÖRTÉNELI FELTÉTELRE IS.

AZ ORSZÁGOS MŰEMLEKEK JELENTŐSÉGEN
SZEREPLŐ 17. SZÁZADI KLASZICISTA STÍ-
LUSÚ ÉPÜLET A SÍMEG ÉPÍTET TELEPÜ-
LÉS KÖRNYELÉRE KISMEGKEZŐ OBJEK-
TUMA. A TELEPÜLÉS ARCHAIKUS VÉZ-
LŐNYRÉGEN (TERMÉNYTELESEN) SZEREPLŐ
ÉPÜLET TÖRTÉNELI ÉS VÁROSMÉPÍ-
SÉMPONTBÓL IS ALAPVETŐEN ILLESZ-
KEDIK KÖRNYELÉHEZ (PAVTA, PAVTA-
KERT, FERENCES KOLÓSTOR). A KISFÁRDY
KULTUSZ TÖRTÉNESE ÉRTELMEZ A "KISFÁRDY,
EMLEKHÁZ" FELTÉTEL, VÁROSI ÉS MEGYEI
ÉRTÉKTÁRBA JAVASLÓM.

SÍMEG 2019. 06. 11. *Sándor Sándor*

Ajánlás

A Kisfaludy Ház és Kisfaludy kultusz Sümeg városának szempontjából nagyon fontos. Kisfaludy Sándor, mint a haza egyik jelentősebb költője és korának egyik meghatározó szereplője. Ezáltal az élete a város hírnevét öregbíti és az ott lakók számára példát mutathat, valamint a kultusz fenntartásával a magasabb kultúra megőrzését segíti.

A szülőháza Sümeg egyik legszebb fennmaradt műemléke, a várost meghatározó épített örökség egyik eleme. Sümeg város szempontjából a turizmus a fő kitörési vagy fennmaradási lehetőség, amelynek szempontjából az épített örökség (barokk belváros) fenntartás és megőrzése, szükség esetén annak fejlesztése a legkardinalisabb kérdés. Mivel ebből a szempontból kiemelkedő egy híres ember szülőháza, annak fenntartása a város és ott lakók szempontjából is fontos. Az épület maga barokk, cseréptetős falazott szerkezetekkel készített épület. A földszintes, L alaprajzot mutató, kúriaszerű ház építtetője a - 17. század végén - a Sándorffy család volt, s a költő apja, Kisfaludy Mihály Sándorffy Juliannával kötött házassága révén került a Kisfaludyak tulajdonába. A fűtése cserépkályhákkal történt. Kisfaludy Sándor a Szegedy Rózával történt házassága után költözött vissza az épületbe és haláláig itt lakott.

A Kisfaludy kultusz ugyancsak fontos a turizmus és a kultúra szempontjából is. Kisfaludy emléke, irodalma, tevékenysége és épített öröksége tartozhat ide, mely iránymutatás lehet bárki számára és a város részére identitást ad. A sümegi életérzésnek a része, büszkén viselheti az itt lakó a „sümegi” nevet. Továbbá országszerte ismerté teszi a várost.

Bódis Péter